

דברי סיכום לפרק "כל שעה"

עיקרו של הפרק הוא כסיכום דיני איסור החמץ, וכדיני המצה והמרור.

באיסור חמץ היתה המסקנה כי בתוך חג הפסח אסור החמץ לא רק באכילה אלא אף בכל הנאה שהיא. והמדרובר בחמץ שהוא קנינו של ישראל, בין כשהוא בכיתו בין בכית נכרי. ואילו חמץ שאינו של ישראל – אין אלא חובת הרחקה ממנו בלבד. אף חמץ שעבר עליו הפסח אין איסורו מדברי תורה, אולם לצורך חיווק דברי תורה הכל מודים שחמץ זה אסור אף הוא באכילה ובהנאה, שאם לא כן יבואו להתרשל כביעור החמץ בפסח.

מצוות אכילת מצה קשורה בקשר הדוק לאיסור חמץ, וכך היא הקביעה: כל מין דגן היכול להאסר משום חמץ, כלומר דגן שהקמת הנעשה ממנו יכול להעשות עימה התופחת עם החמצתה – זה הוא הרגן שעושים ממנו מצה כאשר שומרים אותו מלהגיע לחשש חימוץ. ולמעשה הרי אלו חמשת מיני הדגן: חטה ושעירה, כוסמת, שכולת שועל ושפון. ולגבי פרטי הדברים שחל איסור מסויים עליהם ועדיין כשרים למצות מצה סיכומם של הדיונים הוא שכל מאכל שיש בו איסור מן התורה או מדברי חכמים – אין לצאת בו חובת מצה. ואילו דברים שאיסורם אינו אלא משום שלא נעשתה מצותם כראוי לה – ראויים לצאת בהם חובת מצה, אף שלכתחילה יש לתקנם כראוי. ולענין זה – כדון המצה כך דין המרור שלענין זה דינם שווה. ולא נתווספה במרור אלא – הגדרת המרורים: שהם מיני ירקות שטעמם מר, ויש להם שרף, ונאכלים לבני אדם לצורך תיבול.

אכן, בפרק זה דובר רק בעצם הגדרות המצה והמרור אולם דרך אכילתם כסדר הפסח אינם מעניין פרק זה, וביאורם בפרק העשירי – "ערכי פסחים"